

Măsuri de protecție a copiilor veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina

1. Cine sunt copiii neînsoțiți și copiii în situație de risc în contextul fluxului de refugiați veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina?

Copil neînsoțit

Legea nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova definește drept **minor neînsoțit** – străinul sub optsprezece ani, care intră pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoțit de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru el prin lege sau un act juridic și atâta timp cât nu este efectiv luat în îngrijire de o astfel de persoană; această noțiune desemnează, de asemenea, minorul care este lăsat neînsoțit după intrarea pe teritoriul Republicii Moldova.

Atenție! Prevederile Legii nr. 200/2010 sunt aplicabile străinilor la intrare, aflare și ieșire pe/ de pe teritoriul Republicii Moldova.

Legea nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova definește drept **copil neînsoțit, oirice minor - cetățean străin sau apatrid cu vârsta sub 18 ani care intră/a intrat sau care a fost lăsat pe teritoriul Republicii Moldova fără a fi însoțit de o persoană adultă care să fie responsabilă de acesta prin lege și atît timp cât nu este luat efectiv în îngrijire de o astfel de persoană.**

Atenție! Prevederile Legii nr. 270/2008 sunt aplicabile solicitanților de azil, beneficiarilor de protecție internațională, de protecție temporară și de azil politic.

Regulamentul privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, adoptat prin Decizia CSE nr.14 din 14.04.2022, definește drept **copil neînsoțit – persoana sub vârsta de 18 ani, fără capacitate deplină de exercițiu, care intră pe teritoriul Republicii Moldova inclusiv și copilul identificat pe teritoriul republicii Moldova care nu este însoțit de o persoană adultă care să fie responsabilă pentru el prin lege sau un act juridic.**

Atenție! Prevederile Regulamentului sunt aplicabile copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina.

Copil în situație de risc

Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți definește drept copil aflat în situație de risc, orice copil în privința căruia, ca urmare a evaluării, se constată una sau mai multe din situațiile prevăzute la art. 8 al acesteia.

Atenție! În condițiile art.2 al Legii, copiii beneficiază de **protecție fără nicio discriminare, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinii politice sau de altă natură, de cetățenie, apartenența etnică sau originea socială, de statutul obținut prin naștere, de situația materială, de gradul și tipul de dizabilitate, de aspectele specifice de creștere și educație a copiilor, a părinților lor, reprezentanților legali ori responsabililor legali ai acestora, de locul aflării lor (familie, instituție educațională, serviciu social, instituție medicală, comunitate etc.)**.

Regulamentul privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, adoptat prin Decizia CSE nr.14 din 14.04.2022, definește drept **copil în situație de risc – copilul în privința caruia, ca urmare a evaluării efectuate la traversarea frontierei de stat, se constată circumstanțe specifice ca acesta poate fi expus riscurilor de încălcare a drepturilor stabilite de cadrul normativ național și internațional, inclusiv de a fi traficat.**

Atenție! Prevederile Regulamentului sunt aplicabile copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina.

2. Care este mecanismul de identificare și referire a copiilor neînsoțiți și a copiilor în situație de risc, la traversarea frontierei pe direcția de intrare/ iesire și a celor care se află pe teritoriul Republicii Moldova?

La traversarea frontierei pe direcția de intrare Poliția de Frontieră asigură identificarea copiilor în situație de risc, care au nevoie de intervenția imediată a autorității tutelare, în baza următoarelor criterii:

- a) copilul este neînsoțit;
- b) copilul este însoțit de un însoțitor neautorizat;
- c) copilul este însoțit de un reprezentant legal dar există dubii privind identitatea copilului sau a reprezentantului legal;
- d) copilul declară că este în pericol sau în privința copilului există informații sau sunt presupuneri că acesta se află în pericol iminent;
- e) copilul se prezintă fără acte de identitate, cu actele de identitate expirate, deteriorate sau în copii;
- t) orice alte categorii de copii expuși riscurilor;

În cazul situațiilor prevăzute la lit. a și b, Poliția de Frontieră transmite copilul persoanei responsabile desemnate din cadrul autorității tutelare teritoriale de la locul identificării copilului, care activează în punctul de trecere a frontierei de stat, fiind întocmit în acest sens un act de predare-primire.

În cazul copiilor, în privința cărora se constată un pericol iminent, Poliția de Frontieră sesizează imediat în modul corespunzător organul de urmarire penala și întreprinde măsurile de rigoare îndreptate la curmarea, prevenirea și investigarea acțiunilor criminale îndreptate împotriva copilului.

După identificarea copiilor în situație de risc, care au nevoie de intervenția imediată a autorității tutelare, aceștia vor fi preluați imediat, de la reprezentanții Poliției de frontieră de către persoana responsabilă desemnată de către autoritatea tutelară teritorială de la locul identificării copiilor.

Pe teritoriul țării,

Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți **obligă (art.8) autoritatea tutelară locală de a se autosesiza și/ sau de a asigura recepționarea și înregistrarea sesizărilor cu privire la copiii aflați în următoarele situații:** a) copiii sînt supuși violenței; b) copiii sînt neglijăți; c) copiii practică vagabondajul, cerșitul, prostituția; d) copiii sînt lipsiți de îngrijire și supraveghere din partea părinților din cauza absenței acestora de la domiciliu din motive necunoscute; e) părinții copiilor au decedat; f) copiii trăiesc în stradă, au fugit ori au fost alungați de acasă; g) părinții copiilor refuză să-și exercite obligațiile părintești privind creșterea și îngrijirea copilului; h) copiii au fost abandonați de părinți; i) în privința unuia dintre părinții copilului este instituită o măsură de ocrotire judiciară (ocrotire provizorie, curatelă sau tutelă); j) copiii sînt victime ale infracțiunilor, dacă se află în una sau mai multe situații indicate la lit. a)–i).

Atenție! Legea nr. 140/2013 este aplicabilă tuturor copiilor fără discriminare, indiferent inclusiv de cetățenie (art.2).

HG nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, pune pe seama reprezentanților instituțiilor de învățămînt, medico-sanitare și de asistență socială, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, culturale, ordine publică, inspectoratul de stat al muncii, altor autorități și instituții publice cu atribuții în domeniul protecției copilului, obligația:

- de a înregistra sesizările persoanelor referitor la cazurile suspecte de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului și/ sau de a se autosesiza în situațiile în care au identificat cazuri suspecte de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului, aplicînd procedurile sectoriale;

- de a informa imediat prin telefon autoritatea tutelară locală, iar în decurs de 24 ore a-i expedia fișa de sesizare a cazului suspect de violență, neglijare, exploatare, trafic al copilului;

- de a informa imediat suplimentar:

a) inspectoratul teritorial de poliție/ procuratura – în cazul în care cunosc ori suspectă că un copil este victimă a unei infracțiuni/ contravenții;

b) serviciul de asistență medicală de urgență – în cazul în care sesizarea conține informații privind existența pericolului iminent pentru viața sau sănătatea copilului, a tentativelor de suicid din partea copiilor;

c) inspectoratul de stat al muncii – în cazul în care sesizarea cazului suspect conține informații privind utilizarea muncii copilului la lucrările cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase, precum și la lucrări care pot să aducă prejudicii sănătății sau integrității morale a copiilor.

3. Este necesară informarea autorităților tutelare despre schimbarea domiciliului de către familiile refugiate (dintr-o unitate administrativ teritorială în alta)?

Informarea autorității tutelare teritoriale cu privire la schimbarea domiciliului de către familia refugiată dintr-o unitate administrativ teritorială în alta se va face doar în cazul în care este o familie în situație de risc sau are în supravegherea sa cel puțin un copil neînsoțit, sau cel puțin un copil în îngrijire alternativă (tutelă/ curatelă; plasament în familie de asistenți parentali (pryomnaia semia); casă de copii de tip familie).

Autoritățile tutelare **informează** proactiv **toți adulții** – cetățeni ai Ucrainei intrați în Republica Moldova începând cu 24.02.2022 și **care au în supraveghere cel puțin un copil neînsoțit, sau cel puțin un copil în îngrijire alternativă (tutelă/ curatelă; plasament în familie de asistenți parentali (pryomnaia semia); casă de copii de tip familie) despre obligația de înregistrare consulară** la Consulatele Ucrainei (mun. Bălți, str. Kiev 143, tel.: 0 231 665 08; mun. Chișinău, str. Vasile Lupu 17, tel.: 022 58 21 08).

Regulamentul privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, adoptat prin Decizia CSE nr.14 din 14.04.2022, stabilește expres că, persoanele desemnate conform pct. 19 asigură informarea persoanelor care călătoresc împreună cu copiii cu privire la condițiile de acordare a protecției internaționale în Republica Moldova și existența serviciului de urgență 112, precum și a serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii (*număr unic national 116 111*).

4. Care este procedura de evaluare aplicată în cazul copiilor/ familiilor cu copii refugiate aflate pe teritoriul Republicii Moldova?

Procedura de evaluare a copiilor / familiilor refugiate aflate în situație de risc pe teritoriul Republicii Moldova se efectuează conform procedurii managementului de caz, aprobat prin Ordinul MMPS nr. 96 din 18.05.2016.

5. Copiilor neînsoțiți, copiilor separați de părinți li se stabilește statut? Care este autoritatea tutelară care stabilește statutul?

Copiilor neînsoțiți, copiilor separați de părinți li se stabilește statutul în temeiul Legii nr. 140/2013 privind protecția copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Statutul se stabilește de către autoritatea tutelară teritorială în evidența căreia se află copilul (de la locul aflării copilului).

La stabilirea statutului și asistența oferită copiilor ucraineni, autoritatea tutelară va ține cont de interesul superior al copilului de a reveni în Ucraina, reîntregirea cu familia biologică sau extinsă, când va exista siguranța securității copiilor.

Regimul juridic aplicabil copiilor minori aflați pe teritoriul Republicii Moldova fără reprezentanți legali este prevăzut la art.85 al Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

Cu referire la procedura de adopție a copiilor refugiați din Ucraina menționăm despre solicitarea Guvernului Ucrainei către statele semnatare ale Convenției ONU privind drepturile copilului de a:

- asigura controlul asupra deplasării copiilor - cetățeni ai Ucrainei, în afara granițelor și acordarea sprijinului necesar;
- evita separării fraților și surorilor, evacuați din Ucraina, atunci când se iau decizii de plasament;
- informa oficiile consulare și misiunile diplomatice ale Ucrainei privind copiii – cetățeni ai Ucrainei, neînsoțiți de părinți/reprezentanți legali;
- întreprinde măsuri privind protecția copiilor – cetățeni ai Ucrainei, împotriva traficului de ființe umane;
- interzice adopția copiilor de către cetățenii străini și cetățeni ai Ucrainei, care locuiesc în afara granițelor țării, în perioada acțiunii legii marțiale în Ucraina.**

6. Poate fi instituită custodia în privința copiilor refugiați?

Custodia poate fi instituită ca formă de protecție în privința copiilor refugiați.

7. Cine poate avea statutul de custode: însoțitorul din Ucraina sau un cetățean din Republica Moldova?

Statutul de custode îl poate avea persoana:

- în grija căreia se află efectiv copilul;
- care a fost indicată în cererea părinților/ unicului părinte privind instituirea custodiei asupra copilului său;
- care și-a exprimat acordul prin declarație cu referire la acceptarea calității de custode

8. În procesul de evaluare, determinare a formei de protecție a copilului se i-au ca bază actele din Ucraina?

În procesul de evaluare, stabilire a statutului copilului, aplicarea unei forme de protecție a copilului vor fi luate în considerație și actele eliberate de autoritățile din Ucraina.

9. Este obligatorie traducerea acestora din limba ucraineană în limba română?

În procesul evaluării rapide, dispunerii plasamentului de urgență a copilului nu este necesară traducerea actelor ucrainene, deoarece se acționează prompt în interesul superior al copilului.

La determinarea statutului copilului, la dispunerea plasamentului planificat ca formă de protecție a copilului, este oportună traducerea actelor, copiile cărora se vor conține în dosarul copilului.

10. Copiilor refugiați cu statut determinat de ”copil orfan” sau ”copil lipsit de îngrijire părintească” (în înțelegerea Legii Ucrainei despre asigurarea condițiilor organizatorice și legale de protecție socială a orfanilor și copiilor lipsiți de îngrijirea părintească, 2005) urmează să le fie reconfirmat statutul de către autoritățile din Republica Moldova?

Autoritățile tutelare teritoriale din Republica Moldova nu trebuie să reconfirme statutul de ”copil orfan” sau ”copil lipsit de îngrijire părintească” pentru copiii refugiați din Ucraina (este necesar de obținut actele concludente în acest sens de la autoritățile din Ucraina).

Totodată, este obligatorie luare în evidență și monitorizarea copiilor ucraineni orfani și lipsiți de îngrijirea părintească de către autoritățile tutelare teritoriale de la locul aflării copilului.

Atenție!!!

Conform art. 13, alin. 1 din *Convenția cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală*, încheiată la Minsk la 22.01.1993, „*Actele, care au fost întocmite sau certificate de către instituția de justiție sau de o persoană oficială de pe teritoriul unei Părți Contractante, în limitele competenței lor și în forma stabilită și certificate cu sigiliu, sunt valabile pe teritoriile altor Părți Contractante fără vreo altă legalizare.*” Convenția a intrat în vigoare în raport cu Armenia, Belarus, Kazahstan, Kîrgîzstan, Rusia, Tadjikistan, Uzbekistan și Ucraina din 26.03.1996; cu Azerbaidjan și Georgia din 11.07.1996 și cu Turkmenistan din 19.02.1998.

<http://cis.minsk.by/reestr2/doc/192#text>

Conform art. 15 alin. 1 din *Tratatul între Republica Moldova și Ucraina privitor la asistență juridică și relații juridice în materie civilă și penală*, încheiat la Kiev la 13.12.1993 (în vigoare din 24.04.1995), „*Actele întocmite sau legalizate de organul corespunzător al uneia din Părțile Contractante, prevăzute cu sigiliu oficial și semnătura persoanei autorizate, au valabilitate pe teritoriul altei Părți Contractante fără vreo altă legalizare. Aceasta se referă la copiile și traducerea actelor care sînt legalizate de organul corespunzător.*”.

11. Se poate institui o formă de protecție a copilului în baza actelor de identitate expirate?

În orice situație se va acționa în interesul superior al copilului, respectiv protecția copilului se va asigura inclusiv în baza actelor de identitate expirate și / sau a copiilor acestora.

În procesul de stabilire a statutului sau dispunere a plasamentului planificat, copiile actelor disponibile sunt necesare la dosarul copilului.

12. Care este modalitatea de referire a copiilor neînsoțiți, copiilor în situație de risc către serviciile de asistență parentală profesionistă specializate în asistența copiilor refugiați (rl. Orhei, rl. Dondușeni, rl. Căușeni)?

Referirea copiilor neînsoțiți, a copiilor în situație de risc către serviciile de asistență parentală profesionistă specializate pentru copiii refugiați poate fi efectuată de către structurile teritoriale asistență socială în evidența cărora se află copiii, în coordonare cu structurile teritoriale asistență socială din raioanele Orhei, Dondușeni, Căușeni unde activează APP specializată pentru copiii refugiați.

13. Care autoritate tutelară dispune plasamentul de urgență a copiilor refugiați: autoritatea tutelară teritorială sau autoritatea tutelară locală?

Conform art. 11 al Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, autoritatea tutelară locală emite dispoziția privind plasamentul de urgență al copilului și informează în acest sens autoritatea tutelară teritorială.

Totodată, conform prevederilor Regulamentului privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, aprobat prin Dispoziției CSE nr. 14 din 14 aprilie 2022, persoanele responsabile desemnate de structurile teritoriale de asistență socială, vor asigura:

- plasarea copilului într-un serviciu social de plasament, în cazul când copilul este neînsoțit sau aflarea copilului cu însoțitorul neautorizat nu este sigura;
- referirea copilului conform mecanismului stabilit de Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

În condițiile prevederilor date, în perioada de urgență plasamentul de urgență poate fi dispus și de autoritățile tutelare teritoriale.

14. Cine însoțește copilului neînsoțit la punctul de trecere a frontierei pentru a fi preluat de către o persoană împuternicită (pe sensul de ieșire din Republica Moldova, pe sensul de intrare în Ucraina)?

Conform prevederilor Regulamentului privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, aprobat prin Dispoziției CSE nr. 14 din 14 aprilie 2022.

În vederea implementării prevederilor:

- a) Legii nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți,
- b) Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului și a;
- c) mecanismului intersectorial de cooperare privind asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, Ministerul Muncii și Protecției Sociale va solicita structurilor teritoriale de asistență socială desemnarea persoanelor responsabile, disponibile 24/24 ore, pentru preluarea copiilor, de la reprezentanții Poliției de Frontieră, în vederea identificării formei optime de protecție, **care vor exercita și atribuțiile de reprezentanți legali ai copiilor neînsoțiți sau însoțiți de un însoțitor neautorizat.**

Atentie!!! Însoțirea copilului trebuie să fie realizată de reprezentantul autorității tutelare teritoriale.

15. Există un mecanism de primire a informației din partea statului de destinație în privința copilului refugiat, care a părăsit teritoriul Republicii Moldova?

Autoritățile tutelare **informează** proactiv **toți adulții** – cetățeni ai Ucrainei intrați în Republica Moldova începând cu 24.02.2022 și **care au în supraveghere cel puțin un copil neînsoțit, sau cel puțin un copil în îngrijire alternativă (tutelă/curatelă; plasament în familie de asistenți parentali (pryomnaia semia); casă de copii de tip familie) despre obligația de înregistrare consulară** la Consulatele Ucrainei (mun. Bălți, str. Kiev 143, tel.: 0 231 665 08; mun. Chișinău, str. Vasile Lupu 17, tel.: 022 58 21 08).

Autoritatea tutelară teritorială transmite informația privind copiii neînsoțiți sau însoțiți de un însoțitor neautorizat în fiecare zi de 7, 14, 21, 28 a fiecărei luni către MMPS, precum și informația privind eliberarea actelor cu privire la autorizarea traversării hotarului Republicii Moldova, pe sensul de ieșire Ministerului Muncii și Protecției Sociale în fiecare zi de 7, 14, 21, 28 a fiecărei luni.

16. Poate o familie refugiată cu copii să beneficieze de serviciul sprijin familial?

Familia cu copii și copiii neînsoțiți care au obținut o formă de protecție pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile Legii nr. 270/2008 privind azilul, pot beneficia de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile *Hotărârii Guvernului nr. 889/2013 pentru aprobarea Regulamentului – cadru cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii* beneficiari ai sprijinului familial primar sînt **toate familiile cu copii din comunitate**, care au nevoie de suport. Beneficiari ai sprijinului familial secundar sînt **famiiliile cu copii în situații de risc și/sau familiile ai căror copii se află în proces de reintegrare**, precum și familiile cu copii în risc de separare.

Famiiliile cu copii și copiii neînsoțiți refugiate(ți) din Ucraina și intrate(ți) pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 24.02.2022, beneficiază de asistență financiară din partea Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați. Toată informația necesară poate fi consultată aici <https://dopomoga.gov.md/financial-support>

17. Copilului cu dizabilitate i-a expirat gradul de dizabilitate, îl poate reconfirma la instituțiile abilitate din Republica Moldova?

Copiii ucraineni cu dizabilități care au obținut o formă de protecție pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile Legii 270/2008 privind azilul, pot beneficia de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova.

Determinarea gradului de dizabilitate a cetățenilor Republicii Moldova și străinilor, specificați la art. 2 alin. (1) din Legea nr. 274 din 27 decembrie 2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova, inclusiv a copiilor în vârstă de până la 18 ani, se efectuează în conformitate cu procedura stabilită în Hotărârea Guvernului nr. 357/2018, cu privire la determinarea dizabilității.

Pentru inițierea procedurii de trimitere a persoanelor pentru determinarea dizabilității, Instituția medico-sanitară la care este supravegheată persoana, întocmește fișa de trimitere, formularul F-088/e.

18. Este în drept un copil ucrainean cu dizabilitate să beneficieze de prestații sociale pe teritoriul Republicii Moldova?

Copiii ucraineni cu dizabilități care au obținut o formă de protecție pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile Legii nr. 270/2008 privind azilul, pot beneficia de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova.

Famiiliile cu copii și copiii neînsoțiți refugiate(ți) din Ucraina și intrate(ți) pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 24.02.2022, beneficiază de asistență financiară din partea Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați. Toată informația necesară poate fi consultată aici <https://dopomoga.gov.md/financial-support>

19. Este în drept copilul cu dizabilitate ucrainean să beneficieze de serviciul asistență personală?

Copiii ucraineni cu dizabilități care au obținut o formă de protecție pe teritoriul Republicii Moldova, în condițiile Legii nr. 270/2008 privind azilul, pot beneficia de toate măsurile de asistență socială acordate, în conformitate cu legislația în vigoare, copiilor cetățeni ai Republicii Moldova

20. Poate tutorele/ alt îngrijitor alternativ precum asistentul parental (pryiomni roditeli), părintele educator din CCTF din Ucraina, aflat pe teritoriul Republicii Moldova, avea același statut în raport cu copilul din îngrijire? Poate beneficia copilul de prestații sociale?

Odată numiți de autoritățile Ucrainei, acești îngrijitori au aceleași responsabilități cu care au fost investiți atât în țară, cât și peste hotare.

Atenție!!!

Conform art. 13, alin. 1 din *Convenția cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală*, încheiată la Minsk la 22.01.1993, „Actele, care au fost întocmite sau certificate de către instituția de justiție sau de o persoană oficială de pe teritoriul unei Părți Contractante, în limitele competenței lor și în forma stabilită și certificate cu sigiliu, sunt valabile pe teritoriile altor Părți Contractante fără vreo altă legalizare.” Convenția a intrat în vigoare în raport cu Armenia, Belarus, Kazahstan, Kîrgîzstan, Rusia, Tadjikistan, Uzbekistan și Ucraina din 26.03.1996; cu Azerbaidjan și Georgia din 11.07.1996 și cu Turkmenistan din 19.02.1998.

<http://cis.minsk.by/reestr2/doc/192#text>

Conform art. 15 alin. 1 din *Tratatul între Republica Moldova și Ucraina privitor la asistență juridică și relații juridice în materie civilă și penală*, încheiat la Kiev la 13.12.1993 (în vigoare din 24.04.1995), „Actele întocmite sau legalizate de organul corespunzător al uneia din Părțile Contractante, prevăzute cu sigiliu oficial și semnătura persoanei autorizate, au valabilitate pe teritoriul altei Părți Contractante fără vreo altă legalizare. Aceasta se referă la copiile și traducerile actelor care sînt legalizate de organul corespunzător.”

Autoritățile tutelare monitorizează copiii refugiați aflați în îngrijire alternativă spre a preveni separarea lor de îngrijitorii formali sau non-formali.

Famiile cu copii și copiii neînsoțiți refugiate(ți) din Ucraina și intrate(ți) pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 24.02.2022, beneficiază de asistență financiară din partea Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați. Toată informația necesară poate fi consultată aici <https://dopomoga.gov.md/financial-support>

21. Pot beneficia de salarizare asistenții parentali (pryiomni roditeli) din Ucraina, intrați pe teritoriul RM începând cu 24.02.2022, cu copiii încredințați în îngrijire?

Famiiliile de asistenți parentali (pryiomnie semii) cu copii în îngrijire, pot beneficia de asistență din partea partenerilor de dezvoltare.

Totodată, familiile cu copii și copiii neînsoțiți refugiate(ți) din Ucraina și intrate(ți) pe teritoriul Republicii Moldova începând cu 24.02.2022, beneficiază de asistență financiară din partea Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați. Toată informația necesară poate fi consultată aici <https://dopomoga.gov.md/financial-support>

22. Care este procedura de documentare a copiilor refugiați neînsoțiți sau însoțiți de persoane neautorizate (în cazul lipsei actelor de identitate, deținerii actelor expirate)?

Copiilor ucraineni însoțiți sau neînsoțiți, fără acte și cei care nu au fost documentați primar, le este stabilită identitatea de către Biroul Migrație și Azil în conformitate cu Capitolul X al Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova (mai multe informații găsiți aici www.bma.gov.md). Pentru accesarea serviciului BMA, autoritățile tutelare teritoriale vor asigura reprezentarea legală a copiilor neînsoțiți.

Documentarea primară tardivă a copiilor ucraineni este posibilă doar pe teritoriul Ucrainei.

Copiii care au 16 ani împliniți și dețin adeverință de naștere în original, se pot adresa Serviciului Consular al Ambasadei Ucrainei la Chișinău (str. Vasile Lupu 17) sau la Bălți (str. Kiev 143) pentru a solicita perfectarea pasaportului biometric. Acest serviciu este contra plată.

23. Care este procedura de documentare a copiilor născuți pe teritoriul Republicii Moldova?

În conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2011 privind actele de stare civilă - Drept temei pentru înregistrarea nașterii și întocmirea actului de naștere servesc:

- a) actul medical constatator al nașterii, eliberat de unitatea sanitară în care a avut loc nașterea;
- b) certificatul medical de naștere, eliberat de unitatea sanitară privată, de medicul care a asistat nașterea sau la care s-a adresat mama după naștere (când nașterea s-a produs în afara unității sanitare) ori de un medic privat care a asistat nașterea;
- c) procesul-verbal și certificatul prin care se constată sexul și vârsta copilului – în cazul înregistrării nașterii unui copil găsit.

În lipsa actelor indicate mai sus, înregistrarea nașterii copilului se face pe baza hotărârii instanței judecătorești privind stabilirea faptului nașterii copilului de către o femeie concretă.

Înregistrarea nașterii se face la organul de stare civilă în a cărui rază teritorială s-a produs nașterea sau își au domiciliul părinții copilului.

Dacă însă, copilul are deja un certificat de naștere eliberat de autoritățile RM, este necesară confirmarea cetățeniei la fel la serviciul consular al Ambasadei Ucrainei în RM. Pentru a beneficia de serviciu, părinții/ părintele trebuie să se înregistreze aici <https://moldova.mfa.gov.ua/>

24. Persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova le-au expirat actele de identitate/ le-au pierdut, unde pot perfecta actele?

Dacă actele au fost pierdute sau furate pe teritoriul RM, persoanele trebuie să se adreseze la poliție, după care - la serviciul consular al Ambasadei Ucrainei în RM. Pentru a beneficia de serviciu, părinții/ părintele trebuie să se înregistreze aici <https://moldova.mfa.gov.ua/>

În cazul expirării termenului de valabilitate al actelor, cetățenii UA se vor adresa la serviciul consular al Ambasadei Ucrainei în RM. Pentru a beneficia de serviciu, părinții/ părintele trebuie să se înregistreze aici <https://moldova.mfa.gov.ua/>

25. Actul de autorizare a ieșirii de pe teritoriul Republicii Moldova se eliberează pentru copilul însoțit de o persoană membru al familiei extinse, până la ce grad de rudenie? Poate fi autorizată ieșirea copilului cu o terță persoană, față de care copilul manifestă atașament (prieten de familie)?

Regulamentul privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, adoptat prin Decizia CSE nr.14 din 14.04.2022, pune în seama persoanelor desemnate de către autoritățile tutelare teritoriale responsabilitatea de a evalua rapid interesul superior al copilului, în vederea prevenirii unor situații de risc în raport cu copilul.

Atentie!!! Copilul poate fi însoțit de o persoană neautorizată, care ulterior va obține autorizarea pentru traversarea hotarului cu copilul în condițiile Ordinului MMPS nr. 36 din 05.05.2022 cu privire la aprobarea modelului actului de evaluare rapidă a interesului superior al copilului aflat în situație de risc, venit de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina.

https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/05/Ordin-nr.-36_05.05.2022_Modelul-actului-de-evaluare-rapida.pdf

26. Copiii cu vârsta de 16 - 17 ani care au intrat în Republica Moldova fără însoțitor, pot părăsi teritoriul țării fără însoțitor autorizat?

Reieșind din interesul superior al copilului este oportună însoțirea acestuia de către un reprezentant legal sau însoțitor autorizat.

27. Procedura de ieșire de pe teritoriul Republicii Moldova a unui părinte cu vârsta sub 18 ani cu copilul său? Este în drept autoritatea tutelară să autorizeze ieșirea?

Până la împlinirea vârstei de 18 ani copilul nu are capacitate deplină de exercițiu, adică nu are dreptul de a dobândi prin fapta proprie și de a exercita drepturi civile, de a-și asuma personal obligații civile și de a le executa.

Capacitatea deplină de exercițiu începe la data când persoana fizică devine majoră, adică la împlinirea vârstei de 18 ani.

Copilul dobândește prin căsătorie capacitate deplină de exercițiu. Desfacerea căsătoriei nu afectează capacitatea deplină de exercițiu a minorului. În cazul declarării nulității căsătoriei, instanța de judecată îl poate lipsi pe soțul minor de capacitatea deplină de exercițiu din momentul stabilit de ea.

Copilul care a atins vârsta de 16 ani poate fi recunoscut ca avînd capacitate de exercițiu deplină dacă lucrează în baza unui contract de muncă sau, cu încuviințarea părinților sau a reprezentantului legal, practică activitate de întreprinzător. Atribuirea capacității depline de exercițiu unui minor (emancipare) se efectuează prin hotărîre a autorității tutelare, cu încuviințarea ambilor părinți sau a reprezentantului legal, iar în lipsa unei astfel de încuviințări, prin hotărîre judecătorească.

Deci, dacă părintele minor nu este emancipat, atunci nu poate traversa frontiera fără însoțitor legal.

28. Este în drept structura teritorială de asistență socială să prezinte listele nominale ale persoanelor refugiate solicitate de către ONG?

Listele nominale ale persoanelor refugiate conțin date cu caracter personal, respectiv respectarea prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133/2011 este o condiție esențială pentru cei care prelucrează date cu caracter personal.

Conform prevederilor art. 5 al Legii, prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțămîntul subiectului datelor cu caracter personal.

Astfel, pentru ca datele colectate să poată fi împărtășite cu terți, trebuie să existe acordul semnat al subiectului datelor.

29. Conform cadrului normativ aprobat de MMPS, durata de plasament a refugiaților în centrele de plasament temporar este de 3 luni, poate fi prelungită această perioadă? Cine este în drept să prelungească această perioadă?

Conform pct. 25 al Regulamentului privind organizarea și funcționarea Centrului de Plasament Temporar pentru refugiați, aprobat prin Ordinul MMPS nr. 21 din 26.02.2022, persoanele refugiate sunt cazate gratuit în centru pe perioada solicitată prin cerere, dar nu poate fi mai mare de 3 luni de zile.

În temeiul pct. 26 al aceluiași Regulament, termenul specificat poate fi extins în baza cererii în urma examinării de către structura teritorială de asistență socială.

30. Dacă autoritatea tutelară teritorială eliberează acte pentru autorizarea ieșirii copiilor refugiați de pe teritoriul Moldovei?

În temeiul prevederilor pct. 2 al Ordinului MMPS nr. 34 / 169 din 22 aprilie 2022, autoritățile tutelare teritoriale responsabile pentru preluarea copiilor de la Poliția de Frontieră, conform Regulamentului privind instituirea mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, asistența și monitorizarea copiilor în situație de risc, veniți de pe teritoriul Ucrainei în perioada declarării stării de război în Ucraina, aprobat prin Dispoziției CSE nr. 14 din 14 aprilie 2022, vor asigura emiterea actului pentru autorizarea trecerii peste frontiera de stat a Republicii Moldova pe sensul de ieșire a copiilor neînsoțiți sau însoțiți de un însoțitor neautorizat.

https://social.gov.md/wp-content/uploads/2022/04/Ordin-34_169-MMPS_MAI.pdf

31. Poate beneficia un copil din Ucraina de servicii de asistență medicală?

Conform Dispoziției CSE nr. 23 din 30 mai 2022, copiii cu vârsta 0-18 ani, refugiați din Ucraina, beneficiază de servicii medicale incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, de la prestatorii de servicii medicale încadrați în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Asistența medicală este acordată în instituțiile de asistență medicală primară (după locul de trai), precum și în cadrul instituțiilor medicale spitalicești.

32. Copiilor refugiați li se poate institui statutul de "copil adoptabil"? Pot fi adoptați copiii refugiați din Ucraina?

Copiilor neînsoțiți, copiilor separați de părinți li se stabilește statutul în temeiul Legii nr. 140/2013 privind protecția copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți.

Statutul se stabilește de către autoritatea tutelată teritorială în evidența căreia se află copilul (de la locul aflării copilului).

La stabilirea statutului și asistența oferită copiilor ucraineni, autoritatea tutelară va ține cont de interesul superior al copilului de a reveni în Ucraina, reîntregirea cu familia biologică sau extinsă, când va exista siguranța securității copiilor.

Regimul juridic aplicabil copiilor minori aflați pe teritoriul Republicii Moldova fără reprezentanți legali este prevăzut la art.85 al Legii nr. 200/2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova.

Cu referire la procedura de adopție a copiilor refugiați din Ucraina menționăm despre solicitarea Guvernului Ucrainei către statele semnatare ale Convenției ONU privind drepturile copilului de a:

- asigura controlul asupra deplasării copiilor - cetățeni ai Ucrainei, în afara granițelor și acordarea sprijinului necesar;
  - evita separării fraților și surorilor, evacuați din Ucraina, atunci când se iau decizii de plasament;
  - informa oficiile consulare și misiunile diplomatice ale Ucrainei privind copiii – cetățeni ai Ucrainei, neînsoțiți de părinți/reprezentanți legali;
  - întreprinde măsuri privind protecția copiilor – cetățeni ai Ucrainei, împotriva traficului de ființe umane;
- interzice adopția copiilor de către cetățenii străini și cetățenii ai Ucrainei, care locuiesc în afara granițelor țării, în perioada acțiunii legii marțiale în Ucraina.**